

İŞ GÜVENCESİ NASIL SAĞLANIR?

Aydınlık Gazetesi, 1 Şubat 2016

Yıldırım Koç

DİSK'e bağlı Sosyal-İş Sendikası'nın 14. Olağan Genel Kurulu 9-10 Ocak 2016 günleri toplandı.

Sizi 38 yıl önceye götürüyüm.

Sosyal-İş Sendikası'nın TÜBİTAK işyerlerinde imzaladığı ve 1.3.1978-28.2.1980 tarihleri arasında yürürlükte bulunan ikinci dönem toplu iş sözleşmesinde sağlanmış emsalsiz iş güvencesini hatırlatayım.

12 Eylül öncesinde sendikacılığı yaşamış olanların sayısı iyice azaldı. Aradan neredeyse iki kuşak geçti. Yeni kuşaklar, 12 Eylül öncesinde sendikaların toplu iş sözleşmeleriyle sağladıkları çok önemli hakların genellikle farkında bile değil.

12 Eylül darbesi sonrasında Yüksek Hakem Kurulu'nun hak gasları konusunda hiçbir ciddi bilimsel çalışma da yapılmadı.

Belki Sosyal-İş'in TÜBİTAK toplu iş sözleşmesindeki müthiş düzenleme böyle çalışmalarını teşvik edebilir.

SOSYAL-İŞ'İN TÜBİTAK SÖZLEŞMESİNDE DİSİPLİN KURULU

Bu tarihte Sosyal-İş'in genel başkanı, rahmetli Özcan Kesgeç idi. Özcan Kesgeç, 1 Mayıs 1975 tarihinde yeniden kurulan Türkiye İşçi Partisi'nin kurucuları arasındaydı. Bu nedenle TKP'lilerin DİSK yönetiminde olduğu dönemde Sosyal-İş epey sıkıntı yaşamıştı. Özcan Kesgeç 21 Mayısçı idi; çok dürüst, bilgili, çalışkan ve namuslu bir sendikacıydı. Keşke günümüzde de Özcan Kesgeç gibi sendikacılar olsa.

Sosyal-İş 1975 yılında TÜBİTAK'ta örgütlendi. Birinci dönem toplu iş sözleşmesi 22.9.1976 tarihinde imzalandı. Toplu iş sözleşmesindeki disiplin kurulu maddesi şöyleydi:

"Disiplin Kurulu 6 kişiden oluşur. Kurul Başkanı ile iki üye yedekleriyle beraber Genel Sekreter (TÜBİTAK, YK) tarafından, diğer üç üye yedekleriyle beraber Sendika tarafından seçilir. Kararlar oy çokluğuyla alınır. Oy eşitliği halinde Başkanın iki oyu vardır." (M.35)

Sosyal-İş'in TÜBİTAK'la ikinci dönem toplu iş sözleşmesi 9.5.1978 tarihinde imzalandı. Bu toplu iş sözleşmesindeki disiplin kurulu maddesi emsalsiz bir iş güvencesi sağlıyordu. Madde şöyleydi:

"Disiplin Kurulu, tüm işçilerin kendi aralarından gizli oyla belirleyecekleri 18 işçi arasından Genel Sekreter (TÜBİTAK, YK) tarafından belirlenen 6 asil ve 6 yedek üyeden oluşur. İşçilerin gizli oyla seçeceği bu 18 işçiden 5'i Araştırma Uzmanları veya Baş Uzmanları, 5'i Meslek Personeli veya Başteknisyen veya teknisyenler, 4'ü şef veya daha yukarı derecedeki idari personel, geri kalan 4'ü de diğer personel arasından seçilir ve en geç toplu sözleşmenin bağitlanmasından itibaren 1 ay içinde Genel Sekreterliğe (TÜBİTAK, YK) bildirilir." (M.34)

DARBEDEN BİR GÜN ÖNCE İMZALANAN SÖZLEŞME

Sosyal-İş ile TÜBİTAK arasında üçüncü dönem toplu sözleşme görüşmeleri 11 Eylül 1980 günü anlaşmayla sonuçlandı. Disiplin kurulunun bileşimine ilişkin bu madde, 1980-1982 döneminde yürürlükte kalan toplu iş sözleşmesinde de yer aldı (M.42).

Bu vesileyle, Özcan Kesgeç'i ve TÜBİTAK yetkilisi Refet Erim'i saygıyla anmak gerek. İşçilerin bir bölümünün grev istemesine karşın Özcan Kesgeç anlaşma konusunda ısrarlı davrandı ve anlaşma protokolünü imzaladı. Refet Erim de, darbeden bir gün önce imzalanan protokole sadık kalarak, toplu iş sözleşmesini uyguladı.

Sosyal-İş'in TÜBİTAK'ta sağladığı iş güvencesinin başka ülkelerde de örneği olduğunu sanmıyorum.

12 Eylül Darbesi öncesindeki toplu iş sözleşmeleri incelenmeden Türkiye işçi sınıfı ve sendikacılık hareketi tarihi yazılamaz. O dönemi yaşayan ve elinde bu döneme ilişkin belge bulunanların bu konuya eğilmelerinde büyük yarar var.